

**НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ**

Силабус навчальної дисципліни

Спеціальність	К10 Цивільна безпека
Інститут	Оперативно-рятувальних сил
Кафедра	Пожежно-рятувальної та фізичної підготовки
Освітня програма	Цивільний захист
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврським) рівень вищої освіти
Обсяг навчальної дисципліни	90 годин, 3 кредити ЄКТС
Тип навчальної дисципліни	Обов'язкова професійна
Навчальний семестр	3-й
Форма здобуття вищої освіти	очна, заочна
Мова викладання	українська
	Доцент кафедри пожежно-рятувальної та фізичної підготовки Шаріпова Дарія Сергіївна

Викладач кафедри пожежно-рятувальної та фізичної підготовки Сіпко Андрій Андрійович

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна «Організація служби та підготовки» спрямована на формування у здобувачів знань та практичних умінь, необхідних для організації службової діяльності в органах і підрозділах цивільного захисту, управління особовим складом та забезпечення їх готовності до виконання завдань за призначенням. У межах дисципліни розглядаються нормативно-правові засади організації служби, порядок її несення, планування службової діяльності, ведення документації, організація професійної, службової та спеціальної підготовки особового складу, а також питання службової дисципліни та управління підрозділами. Вивчення дисципліни сприяє формуванню професійних компетентностей, необхідних для ефективної організації служби, підготовки особового складу та забезпечення готовності підрозділів цивільного захисту до виконання завдань за призначенням.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Надання здобувачам вищої освіти відомостей про основні документи служби, порядку організації внутрішньої та караульної служб підрозділів ОРСЦЗ, вимоги безпеки праці до службових приміщень та порядок проведення службової підготовки особового складу чергових караулів. Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Організація служби та підготовки» дозволяють виконувати обов'язки начальника караулу під час несення служби, під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та гасінні пожеж у відповідності до вимог керівних документів, з урахуванням воєнного стану, а також гендерного аспекту та питань гендерної рівності.

Форми організації освітнього процесу (види навчальних занять)

Лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самопідготовка

Компетентності

Навички міжособистісної взаємодії.
Здатність працювати як в команді, так і автономно.

	Здатність до організації безпечної експлуатації техніки, устаткування, спорядження у сфері професійної діяльності, створення безпечних і здорових умов праці. Здатність організовувати, контролювати та забезпечувати ефективне виконання заходів радіаційного і хімічного захисту населення, територій та особового складу рятувального підрозділу, включаючи аналіз і прогнозування обстановки, управління ресурсами, підготовку документації та підтримку готовності засобів захисту в умовах надзвичайних ситуацій. Здатність організовувати, контролювати та забезпечувати готовність структурних підрозділів до виконання інженерно-технічних заходів, включаючи підготовку особового складу, дотримання норм безпеки праці, управління технічним станом обладнання та проведення навчань, а також забезпечення ефективної взаємодії з іншими підрозділами інженерно-технічних служб. Здатність організовувати, координувати та забезпечувати повсякденну діяльність і готовність рятувальних підрозділів до дій за призначенням, здійснювати аналітичну, організаційно-методичну та матеріально-технічну підтримку їх функціонування, включаючи планування, облік, контроль оснащення, участь у навчаннях та вдосконалення системи управління оперативно-рятувальними формуваннями.
Програмні результати навчання	Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці та антикорупційного законодавства у практичній діяльності. Розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, спілкуватися українською професійною мовою; читати й розуміти фахову іншомовну літературу, використовуючи її у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу на рівні, необхідному для професійної діяльності. Організовувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності. Організовувати та забезпечувати готовність рятувальних підрозділів до дій за призначенням, здійснювати аналіз і облік їх оснащення, координувати підготовку особового складу, розробляти документацію та пропозиції щодо вдосконалення системи оперативного реагування.
Де можна застосувати отримані знання та	Отримані знання та вміння застосовуються під час організації та несення служби в підрозділах цивільного

вміння	захисту, виконання обов'язків начальника караулу, проведення службової підготовки особового складу, управління підрозділом, гасіння пожеж і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідно до вимог чинних нормативно-правових та керівних документів.
Зміст навчальної дисципліни	Кількість годин
Тема 1.1. Організація внутрішньої та караульної служби.	4
Тема 1.2. Оперативно-службові документи караульної служби.	16
Тема 1.3. Порядок проведення зміни чергових караулів в ДПРЧ.	4
Тема 1.4. Дії начальника караулу при проведенні зміни караулів.	4
Тема 1.5. Організація гарнізонної служби.	4
Тема 1.6. Порядок залучення сил та засобів.	4
Тема 1.7. Порядок проведення перевірки гарнізонної та караульної служб.	8
Тема 2.1. Організація роботи з контролю та перевірки протипожежного водопостачання, складання довідників і планшетів вододжерел.	8
Тема 2.2. Організація експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення в ПРП.	12
Тема 2.3. Організація роботи з питань безпеки праці в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту. Порядок прийому/передачі посад.	4
Тема 2.4. Вимоги безпеки праці до службових приміщень та споруд.	4
Тема 2.5. Організація роботи з питань охорони праці в підрозділах ОРС ЦЗ.	4
Тема 2.6. Організація службової підготовки.	4
Тема 2.7. Підготовка керівника занять до проведення занять.	6
Тема 2.8. Особливості організації служби під час збройної агресії.	4
Загальна кількість годин	90
Політика викладання навчальної дисципліни	1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне та своєчасне виконання навчальних завдань є обов'язковими складовими успішного опанування дисципліни. 2. Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись розкладу навчальних занять та навчальної дисципліни. 3. Використання мобільних пристроїв під час занять допускається лише з навчальною метою та з дозволу викладача. 4. Здобувач вищої освіти має право отримувати інформацію щодо кількості накопичених балів та вести власний облік результатів навчання. 5. Дотримання принципів академічної доброчесності є обов'язковим. Не допускаються плагіат, списування та інші форми академічної недоброчесності. 6. Пропущені заняття підлягають відпрацюванню відповідно до встановленого порядку. 7. Під час проведення практичних занять здобувачі

	освіти зобов'язані дотримуватись вимог охорони праці та правил безпеки. 8. Виконання практичних нормативів, передбачених програмою навчальної дисципліни, у межах установленого нормативного часу є обов'язковою складовою навчального процесу. Позитивне оцінювання результатів навчання передбачає обов'язкове виконання здобувачем вищої освіти всіх практичних нормативів відповідно до встановлених вимог робочої програми навчальної дисципліни.
Рекомендовані основні джерела інформації	1. Освітньо-професійна програма «Цивільний захист» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, в галузі знань К «Безпека та оборона», за спеціальністю К10 «Цивільна безпека». 2. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану. Навчальний посібник за редакцією професора Мирослава КОВАЛЯ. Львів 2023.- С308. URL: https://dsns.gov.ua/upload/1/9/2/4/3/5/9/diyi-dsns-objednana-kniga-compressed.pdf. 3. Кодекс цивільного захисту України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text (дата звернення: 20.07.2025). 4. Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій. <i>Офіційний вебпортал парламенту України</i>. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-p#Text (дата звернення: 20.07.2025). 5. Про затвердження Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту : Наказ М-ва внутр. справ України від 15.06.2017 р. № 511 : станом на 10 серп. 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0835-17#Text (дата звернення: 20.07.2025). 6. Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах цивільного захисту : Наказ М-ва внутр. справ України від 10.02.2022 р. № 116 : станом на 7 берез. 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0534-22#Text (дата звернення: 20.07.2025). 7. Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння

пожеж : Наказ М-ва внутр. справ України від 26.04.2018 р. № 340 : станом на 10 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0801-18#Text> (дата звернення: 20.07.2025).

8. Про затвердження Порядку розслідування та ведення обліку нещасних випадків, що сталися з особами рядового і начальницького складу служби цивільного захисту : Наказ М-ва внутр. справ України від 12.03.2024 р. № 154. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0552-24#Text> (дата звернення: 20.07.2025).

9. Про затвердження Методичних рекомендацій з експлуатації та ремонту пожежних рукавів в пожежно-рятувальних підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0760388-22#Text> (дата звернення: 20.07.2025).

10. Про затвердження Інструкції про порядок утримання, обліку та перевірки технічного стану джерел зовнішнього протипожежного водопостачання : Наказ М-ва внутр. справ України від 15.06.2015 р. № 696. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0780-15#Text> (дата звернення: 20.07.2025).

11. Про особливості реагування на надзвичайні ситуації під час збройної агресії : Наказ ДСНС від 02.04.2024 р. № НС - 375. URL: <https://dsns.gov.ua/upload/2/0/8/0/8/1/6/rekom.pdf#> (дата звернення: 20.07.2025).

12. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (2022). URL: Про основні засади державної...від 13.12.2022 No2834-IX (rada.gov.ua).

12. Наказ ДСНС України від 23.06.2014 №335 «Про затвердження Концепції патріотичного виховання особового складу органів і підрозділів ДСНС України».

13. Методологічні підходи до організації національно-патріотичного виховання курсантів ЗВО системи МВС і формування у них патріотизму як комплексної особистісної і базової професійної якості / Інна Ящук, Наталія Казакова // Молодь і ринок. — 2023. — № 8. — С. 67-72.

14. Правила безпеки праці в органах та підрозділах ДСНС: наказ ДСНС України від 31 груд. 2025 р. № 1661. – Офіц. вид. – Київ : Державна служба України з надзвичайних ситуацій, 2025. URL: <https://rv.dsns.gov.ua/upload/2/5/3/6/0/4/1/1-pravila-bezpeki-praci-v-organax-ta-pidrozdilax-dsns.pdf>.

	15. Довідка за добу про надзвичайні ситуації техногенного, природного та іншого характеру на території України https://dsns.gov.ua/uk/dovidka-za-dobu. 16. Методичні вказівки до виконання контрольно-модульної роботи з дисципліни «Організація служби та підготовки» / О. В. Черкашин, Д. С. Шаріпова, М. М. Позднякова. — Черкаси : НУЦЗУ, 2025. — 6 с. 17. Система управління силами та засобами цивільного захисту (СУСЗ) : офіційний вебресурс / МВС України, ДСНС України. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://zakononline.ua/documents/show/518964_788097 (дата звернення: 15.06.2026).
Критерії оцінювання результатів навчання	Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України за 100-бальною шкалою.
Форма поточного контролю	<i>Критерії поточного оцінювання знань здобувачів очної (денної) форми навчання на практичному занятті оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів:</i> <i>5 балів</i> - здобувач вищої освіти демонструє повні, системні та глибокі знання навчального матеріалу, вільно володіє понятійним апаратом, здатний аналізувати, узагальнювати та аргументовано обґрунтовувати власні висновки, встановлює міжпредметні зв'язки, правильно відповідає на додаткові запитання. <i>4 бали</i> - здобувач вищої освіти демонструє достатній рівень знань навчального матеріалу, правильно розкриває зміст питання, володіє основними поняттями та категоріями, допускає окремі несуттєві неточності, які не впливають на загальне розуміння матеріалу. <i>3 бали</i> - здобувач вищої освіти відтворює основний зміст навчального матеріалу, але відповідь є неповною, містить окремі помилки та неточності, потребує додаткових запитань для розкриття теми. <i>2 бали</i> - здобувач вищої освіти має фрагментарні знання, не може послідовно викласти матеріал, допускає суттєві помилки у визначеннях, поняттях та висновках. <i>1 бал</i> - здобувач вищої освіти володіє лише окремими елементами навчального матеріалу, не здатний розкрити зміст питання навіть за допомогою додаткових запитань викладача. <i>0 балів</i> – відповідь відсутня або здобувач вищої освіти демонструє повну відсутність знань з теми заняття. <i>Критерії оцінювання знань здобувачів денної форми навчання за контрольно-модульну роботу № 1, 2 від 0 до</i>

	<i>10 балів:</i> модульні контрольні роботи 1, 2 проводяться шляхом проходження здобувачами стандартизованих тестів. Максимальний бал за складання модульної контрольної роботи 1 та 2 становить 10 балів. Кожен тест модульних робіт 1 та 2 містить по 20 питань, тому правильна відповідь на одне питання оцінюється в 0,5 балів. <i>Критерії оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання за контрольно-модульну роботу № 1, 2 від 0 до 35 балів:</i> модульні контрольні роботи 1, 2 проводяться шляхом проходження здобувачами стандартизованих тестів. Максимальний бал за складання модульної контрольної роботи 1 та 2 становить 35. Кожен тест модульних робіт 1 та 2 містить по 70 питань, тому правильна відповідь на одне питання оцінюється в 0,5 балів.
Форма підсумкового контролю	<i>Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на іспиті.</i> Критерії оцінювання знань здобувачів на іспиті зі здобувачами проводиться в усній формі. За складання іспиту здобувач може одержати максимально 30 балів, які сумують з балами отриманими при складанні поточного контролю та виконання модульних контрольних робіт. Кожен екзаменаційний білет містить по 3 теоретичних питання, тому правильна відповідь на кожне із них максимально оцінюється в 10 балів. Кожна з цих відповідей може бути оцінена наступним чином: 0 балів – здобувач взагалі нічого не зміг відповісти на поставлене в екзаменаційному білеті питання; від 1 до 3 балів – відповідь здобувача була неповною. Здобувач допустив істотні помилки при відповіді на запитання. Він не знає основних фундаментальних положень і навіть явно сумнівається у правильності вже наданої відповіді; від 4 до 6 балів – відповідь здобувача була неповною. Здобувач допустив істотні помилки при відповіді на запитання але знає основні фундаментальні положення (наводить визначення, знає класифікацію та загальну конструкцію); від 7 до 9 балів – відповідь здобувача була повною. Здобувач допустив несуттєві помилки при відповіді на запитання та знає основні фундаментальні положення (наводить визначення, знає класифікацію та загальну конструкцію);

	10 балів – здобувач надав повну розгорнуту відповідь на запитання та знає основні фундаментальні положення (наводить визначення, знає класифікацію та загальну конструкцію), навів власні приклади на основі попередньо опрацьованих додаткових інформаційних джерел. Здобувач вищої освіти, який отримав за результатами складання іспиту 15 та менше балів, вважається таким, який не склав іспит. Такому здобувачеві в відомості (аркуші) обліку успішності виставляється відмітка «Не склав» і він вважається таким, що має академічну заборгованість.
--	--

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- іспит

Розподіл балів											
Модуль 1											
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T1.6	T1.7	Модульна контрольна робота 1				
-	до 5	до 5	до 5	-	до 5	до 5	до10				
Розподіл балів							Індивідуальні завдання	іспит	Сума балів за дисципліну 100		
Модуль 2											
T2.1	T2.2	T2.3	T2.4	T2.5	T2.6	T2.7	T2.8	Модульна контрольна робота 2	до 10	до 30	до 100
до 5	до 5	-	до 5	до 5	-	до 5	-	до 10			